Cyngerdd
gan
Gôr Merched Canna
Arweinydd: Delyth Medi
yng Nghapel y Garn
Nos Sadwrn, 1 Ebrill 2006
Llywydd: Y Parchedig R W Jones
Mynediad £5; plant £2
Yr elw tuag at y capel

Chwiorydd y Garn

Mae'r gwaith ar adnewyddu'r gegin wedi dechrau, ac erbyn hyn mae unedau newydd yn amgylchynu'r gegin. Disgwylir y bydd y peintio a'r manion eraill wedi eu cwblhau erbyn y daw'r rhifyn nesaf o 'Gair o'r Garn' allan.

Cynhelir Sasiwn Genhadol Chwiorydd y De eleni yng Nghapel Heol y Dŵr, Caerfyrddin ddydd Mawrth, Mai 16eg am 2 a 5.30 o'r gloch. Y siaradwyr fydd y Parchedig Pryderi Llwyd Jones, BA, BD, Aberystwyth, a'r Dr Gwyneth H Lewis Llundain.

Mynwent y Garn

Gwnaethpwyd gwaith tario da ar lwybrau'r fynwent ddechrau mis Chwefror ar gost o dros £6,000. Diolch i bawb a gyfrannodd at y gost, a hefyd i Gyngor Sir Ceredigion, Eleri-Amgen a'r tri chyngor cymuned — Tirymynach, Llanfihangel Genau'r Glyn a'r Borth. Mae angen rhyw bedwar llwyn lliwgar neu flodeuog, na fydd yn tyfu'n uchel, ar flaen y fynwent. Oes un sbâr gennych?

Eddie Jones (*Goruchwyliwr y fynwent*)

Cyfraniadau ar gyfer y rhifyn nesaf erbyn 11 Mehefin i:

Mr Dewi G Hughes	Mrs Marian B Hughes
Bod Hywel	14 Maes y Garn
(828026)	(828662)
dewighughes@lineone.net	marian_hughes@btinternet.com

Gair o'r Garn

Cylchlythyr Eglwys y Garn,

Bow Street

Rhif 21 www.capelygarn.org Gwanwyn 2006

I'r Arglwydd, gwas tragwyddol. — Yn y Garn
Rhoes i'r Gair wisg ddwyfol,
A naws brodwaith ysbrydol
Ei waith a erys ar ôl.

(V.J.)

Sgwrs gyda'r Parchedig R W Jones
ar drothwy ei ymddeoliad

MBH: *Pa bryd benderfynoch chi eich bod am fynd i'r weinidogaeth a pha bryd wnaethoch chi bregethu am y tro cyntaf?*

RWJ: Roeddwn â'm bryd ar y weinidogaeth er pan oeddwn yn fachgen ifanc iawn. Mae'n debyg fy mod yn cynnal gwasanaethau ac yn pregethu ar ben stôl i aelodau'r teulu pan oeddwn yn bedair oed, ac fe bregethais yn gyhoeddus am y tro cyntaf yn 17 oed.

MBH: *Beth sydd wedi rhoi'r mwyaf o foddhad i chi yn ystod eich gweinidogaeth?*

RWJ: Cael cyfle i weithio gyda phlant a phobl ifanc. Rhai o'r uchafbwyntiau cofiadwy i mi yw ambell wasanaeth lle roedd plant a phobl ifanc yn cymryd rhan. Hefyd, gweld pobl yn gallu goresgyn amgylchiadau anodd ofnadwy a dal i gydio yn eu ffydd.

MBH: *Pa elfen o'r weinidogaeth fyddwch chi'n ei cholli fwyaf wedi i chi ymddeol?*

RWJ: Colli'r gofal dros bobl, yr elfen o fugeilio'r praidd.

MBH: *Oes yna rai pethau fyddwch chi'n falch o beidio â gorfod eu gwneud?*

RWJ: Llenwi ffurflenni, llunio chwech o anerchiadau diwedd blwyddyn ar gyfer yr eglwysi, a mynd i bwyllgorau diddiwedd.

MBH: *Pa un yw eich hoff ran o'r Beibl?*

RWJ: Rhan olaf yr wythfed bennod o Lythyr Paul at y Rhufeiniaid, sy'n darllen, 'Pwy a'n gwahana oddi wrth gariad Crist? Ai gorthrymder, neu ing, neu erlid, neu newyn, neu noethni, neu berygl, neu gleddyf? … Yr wyf yn gwbl sicr na all nac angau nac einioes, nac angylion na thywysogaethau, na'r presennol na'r dyfodol, na grymusterau nac uchelderau na dyfnderau, na dim arall a grewyd, ein gwahanu ni oddi wrth gariad Duw yng Nghrist Iesu, ein Harglwydd.'

Mehefin

4 ***Sul y Pentecost***
Tegwyn Jones

11 Melfydd George

16 Te Bethlehem am 6.30 o'r gloch

18 Raymond Davies

25 Parch J R Jenkins
Oedfa gymun yn y bore

Gŵyl ysgolion Sul Henaduriaeth Gogledd Aberteifi
Mabolgiamocs ar gae ysgol Rhydypennau am 2.30 o'r gloch

Yr ysgol Sul – apêl

Colled fawr iawn i'r ysgol Sul, ac yn wir i'r Eglwys a'r fro yn gyffredinol, oedd colli Buddug (BJ) mor ddisymwth ddechrau'r flwyddyn. Bu ei hymrwymiad i blant a phobl ifanc yr Eglwys yn ystod y blynyddoedd diwethaf hyn yn ddiarbed. Byddai yma gyda hwy bob Sul yn ddi-ffael. Aeth â hwy ar deithiau cyn belled â Llundain, i wersylla yn y Bala, ac i chwarae rowderi ar draeth y Borth. Fe gawson nhw hefyd gyfle i gymryd rhan yn y gwasanaethau ysbrydoledig a luniwyd ganddi.

Diolchwn i Janet, Lowri a Brenda am ofalu am yr ysgol Sul yn ystod y tymor hwn. Rydym yn gwerthfawrogi eu llafur, ac yn llawenhau o gweld gwaith graenus y plant ar furiau'r festri.

Y deyrnged orau y gallwn ei thalu i Buddug yw sicrhau parhad a ffyniant gwaith yr ysgol Sul a oedd mor agos i'w chalon. Ydych chi'n fodlon helpu i wneud hyn trwy fod yn athro/athrawes am y tymor nesaf? Byddem yn ddiolchgar iawn am unrhyw gymorth – cysylltwch â Janet neu â'r Swyddogion.

Hefyd, fe hoffem weld mwy o blant yn dod ar fore Sul. Dyma ddyfodol yr Eglwys, ac felly ein braint a'n dyletswydd ni i gyd yw annog a meithrin ein plant a'n pobl ifanc.

Mai

3 Rihyrsal ar gyfer y Gymanfa Ganu
Bethel, Tal-y-bont, am 7 o'r gloch

5 Noson Goffi'r Chwiorydd ym Methlehem, Llandre am 7 o'r gloch
Stondinau yng ngofal y blaenoriaid

7 Arthur Roderick

10 Rihyrsal ar gyfer y Gymanfa Ganu
Capel Seion, Stryd y Popty, Aberystwyth, am 7 o'r gloch

14 Oedfa 'Cyfri dy fendithion' yng nghwmni plant ac ieuenctid ysgolion Sul Gogledd Ceredigion
Capel Seion, Stryd y Popty, Aberystwyth, am 10 o'r gloch

Cymanfa Ganu Gogledd Ceredigion
Capel Seion, Stryd y Popty, Aberystwyth, am 5.30 o'r gloch
Arweinydd: Mrs Beti Wyn Emanuel, Blaen-plwyf

16 Sasiwn Genhadol Chwiorydd y De yng Nghapel Heol y Dŵr, Caerfyrddin am 2 a 5.30 o'r gloch
Siaradwyr: Y Parchedig Pryderi Llwyd Jones
Dr Gwyneth H Lewis, Llundain

19 Pwyllgor Swyddogion am 7 o'r gloch

21 **Sul Cymorth Cristnogol**
Gwasanaeth arbennig am 10.30 o'r gloch
Anerchir gan y Parch Tom Defis, Caerfyrddin (Ysgrifennydd Rhanbarth De Orllewin a Chanolbarth Cymru, Cymorth Cristnogol)
Cynulleidfa Capel Noddfa yn ymuno yn y Garn

Cinio Bara a Chaws er budd Cymorth Cristnogol yn dilyn yr oedfa

24 Henaduriaeth Gogledd Aberteifi
Oedfa gymun a choffâd yng Nghapel Gosen am 7 o'r gloch

28 Parch Wiliam Owen
Oedfa gymun yn y bore
Oedfa'r hwyr ym Methlehem, Llandre

MBH: *Pa rai yw eich hoff emynau?*

RWJ: O Fab y Dyn, Eneiniog Duw, fy Mrawd
a'm Ceidwad cry',
ymlaen y cerddaist dan y groes a'r gwawd
heb neb o'th du;
cans llosgi wnaeth dy gariad pur bob cam,
ni allodd angau'i hun ddiffoddi'r fflam.

a hefyd,
O gariad na'm gollyngi i,
gorffwysfa f'enaid ynot sydd;
yr einioes roddaist, cymer hi,
a llawnach, glanach fyth ei lli
yn d'eigion dwfn a fydd.

MBH: *Pa fath o gerddoriaeth sy'n apelio atoch?*

RWJ: Rydw i'n hoff o lawer math o gerddoriaeth, o opera i emynau Cymraeg i ganu gwlad. Does gen i ddim llawer i'w ddweud wrth jas a rap, ond rydw i'n hoffi Roy Orbison, Meat Loaf, a Bonnie Tyler.

MBH: *Beth yw eich gobeithion i'r dyfodol yn eich bywyd personol?*

RWJ: Cael cyfle i ymlacio am ychydig a threulio mwy o amser yng nghwmni Rhian, a gweld mwy ar y plant – a hefyd mynd ar fy meic modur newydd.

MBH: *Beth yw eich gobeithion i'r Garn ac eglwysi eraill yr ofalaeth?*

RWJ: Mae'r ofalaeth yn gyfoethog o ran adnoddau. Daliwch ati gan ddefnyddio'r doniau hyn heb laesu dwylo. Diolch am bob caredigrwydd a'r dymuniadau da, a gweddïaf y bydd bendith arnoch.

MBH: Diolch am fod mor barod i ateb fy nghwestiynau, a dymunwn y gorau o bopeth i chi a Rhian yn y dyfodol.

Nodyn o ddiolch a ffarwél gan Swyddogion y Garn i'r Parchedig R W Jones ar ei ymddeoliad

Ein hannwyl gyfaill,

Gwibiodd y deuddeng mlynedd o'ch bugeiliaeth drosom 'megis chwedl', fel y dywed y Gair.

Drwy gydol y cyfnod hwnnw, buoch inni yn bopeth a ddisgwyliem ac a ddymunem ei weld mewn Gweinidog. Rhoesoch inni arweiniad ysbrydol cadarn mewn gair a gweithred. Dangosoch ymrwymiad arbennig yng ngyswllt yr ifanc. Tyner a chynnes bob amser hefyd oedd eich gofal am yr afiach a'r gwan, y trallodus a'r methedig. Fel pregethwr, yr oeddech mor rymus a huawdl â neb a ddringodd i bulpud ein henwad yn ein cyfnod.

Yn ychwanegol at hyn oll, y mae i chwi fwndel o ddoniau a nodweddion annwyl, gan gynnwys personoliaeth agored a chyfeillgar. Yn ganwr o safon uchel, fe'ch trwythwyd yn niwylliant gorau ein cenedl. Gwyddom hefyd yn dda am eich hoffter o dynnu coes mewn modd gogleisiol a chellweirus.

Y mae i chwi y parch a'r serch uchaf yn y fro hon ymhlith aelodau eglwysig a'r gymdeithas ehangach yn gyffredinol.

Pan fu i chwi, beth amser yn ôl (fel Elias gynt yn ei gerbyd tanllyd), ruthro yn fotorbeiciol tuag at fyd arall, yr oedd pryder cymdogaeth gyfan am eich adferiad yn un real a diffuant.

Buasai'r nodyn hwn yn gwbl anghyflawn pe na chyfeiriem hefyd at Rhian, eich annwyl briod, a gyfrannodd mor sylweddol at fywyd yr Eglwys yn ei ffordd ddirodres ei hun.

Boed nodded gorau'r Nef arnoch eich dau.

Gyda hiraeth a chyda llawer o ddiolch.

Swyddogion y Garn

Ebrill

1 Cyngerdd gan Gôr Merched Canna,
arweinydd Delyth Medi,
yng Nghapel y Garn am 7 o'r gloch
Llywydd: Y Parchedig R W Jones

2 Parch Tudor Davies

5 Cyfarfod y Chwiorydd am 2 o'r gloch
Panel dan gadeiryddiaeth y Fonesig Alwen Morgan

9 ***Sul y Blodau***
Parch Stanley Lewis
Cynulleidfa Noddfa'n ymuno yn y Garn

12 Rihyrsal ar gyfer y Gymanfa Ganu
Horeb, Penrhyn-coch am 7 o'r gloch

14 ***Bore'r Groglith***
Oedfa gymun am 9 o'r gloch
dan arweiniad y Parch Elwyn Pryse

16 ***Sul y Pasg***
Oedfa'r bore dan arweiniad
y Parch Gordon Macdonald

23 Yr Athro Alwyn Roberts
Oedfa gymun yn y bore

26 Rihyrsal ar gyfer y Gymanfa Ganu
Capel y Garn am 7 o'r gloch

30 Miss Beti Griffiths
Mr Arwyn Pierce

Ysgol Sul Bethlehem

Beth yw angel? Beth yw gwerth a pheryglon defodau a seremonïau allanol crefydd? Ydy twyll yn bechod? Pam na chafodd Jacob ei gosbi am dwyllo Esau? A yw Duw'n mynegi ei fwriadau drwy freuddwydion?

Dyma rai o'r cwestiynau y bu'r Ysgol Sul yn ymgiprys â nhw wrth ddarllen Llyfr Genesis, oblegid dyna lle buom yn pori oddi ar fis Medi y llynedd, a chael blas mawr ar ddarllen yr hen hanesion am ddechreuadau cenedl Israel. Mae'r awr fer ar b'nawn Sul yn hedfan; mae'r cyfle i rannu barn a chwestiwn yn amheuthun, a geiriau'n cael eu dihuno o ddyfnder y cof i sigo'r ymysgaroedd, megis cwestiwn dirdynnol Isaac i'w dad – "Wele dân a choed; ond ble mae oen y poeth offrwm?"

Erbyn troad y flwyddyn roeddem wedi cyrraedd y stori orau ohonyn nhw i gyd, sef hanes Joseff. Campwaith yn wir. Cawsom ein harwain o'r dechrau pan oedd Joseff yn hogyn ifanc deallus, (a gorhyderus efallai?) a oedd yn destun cenfigen i'w frodyr, drwy hanes y dial, y llwyddiant a'r siomiant a'r dial eto, at y cymodi gorfoleddus, sy'n glo fwy na theilwng i stori a ddechreuodd gyda'r fath dwyll a dichell. Drwy'r cyfan mae'r storïwr yn llwyddo i'n cadw ar flaenau'n seddau gyda thensiwn a rhyddhad yn eilio â'i gilydd.

Ac onid yw Joseff yn ddyn gwerth ei nabod – yn baragon o ddyn – yn unplyg a doeth, yn ddeallus ac yn olygus. Does ryfedd yn y byd bod gwraig Potiffar wedi rhoi ei chrafangau ynddo. Er ei holl rinweddau lwyddodd e ddim i ddianc yn holliach rhag ei hystryw, ond gan fod yr Arglwydd gydag ef, trodd y camwedd yn gyfle.

Ymlaen at Efengyl Ioan yn awr – a diolch i Gwenda am gadw trefn ac i Gaenor am sicrhau llewych i'n llwybrau.

Llinos Dafis

Mae'r dosbarth difyr a bywiog hwn yn cyfarfod yn ysgoldy Bethlehem, Llandre, am 2 o'r gloch ar b'nawn Sul – croeso i unrhyw un droi i mewn.

Gair neu ddau gan y plant

Beth yw Mr Jones y Gweinidog i ni?

Stori ddiddorol, fel arfer yn ddoniol hefyd. Wedyn, "Gwrandwch …" Dyna pryd bydde Mr Jones yn gwneud inni wrando a dysgu pethau pwysig am fywyd. I ni, mae Mr Jones yn ddyn caredig iawn, yn barod i chwerthin a rhannu jôc, ond mae o ddifri am sut mae Iesu'n moyn inni fyw.

Pan mae Mr Jones yn y Capel, mae'r canu yn llawer gwell oherwydd bod ganddo lais mawr cyfoethog fel tase fe'n canu opera.

Y plant fydd yn ei golli fwyaf achos rydym ni yn edrych ymlaen at y stori a gweld beth sydd yn y bag coch efo'r defaid. Rydym ni – Rhun, Gwern ac Osian – yn ddiolchgar iawn, ac yn gobeithio bydd Mr Jones yn dod 'nôl i'n gweld yn aml.

Rhun Penri

Bugail da,
Oedfaon cyffrous,
Bob
Jones
Oedd yn swyno gyda
Naws
Ei
Straeon gwych.

Iwan a Meinir Williams

Roedd Mr Jones yn hapus ac yn ddoniol. Roedd e wedi bod 'da ni am lawer o flynyddoedd.

Rydym ni yn gobeithio y bydd e'n cael bywyd da yn ei gartref newydd.

Charlotte

Rydym yn drist fod Mr Jones yn ein gadael ni. Gobeithio y byddwch chi'n dod 'nôl i'n gweld ni weithiau.

Roedd eich storis yn gwneud i ni chwerthin. Roedd y bag yn ddoniol hefyd. Fe fyddwn ni'n cofio am y defaid ar y bag.

Gobeithio y byddwch chi'n cael amser da yn Wrecsam.

Fyddwn ni byth yn anghofio amdanoch chi, a gobeithio y byddwch chi ddim yn anghofio ni.

Thomas, Iestyn a Dinas

Dechrau'r Daith

Yn fuan ar ôl i'm cyfaill Byron Howells, Goginan, fynd i astudio ym Mangor ar gychwyn ei daith i'r weinidogaeth, soniodd wrthyf am un o'i gyfeillion newydd, Bob Llanbedrog (Byron oedd y cyntaf i'w alw felly, am mai Robat y gelwid ef yn ei gynefin), a chyn bo hir fe gyfarfûm â'r gŵr o Lanbedrog a fu'n gyfaill da imi byth oddi ar hynny.

Roedd Bob, Byron a minnau'n gorffen yn y colegau yn haf 1967, ac fe gafodd y tri ohonom alwadau i fugeilio gofalaethau ym Meirionnydd, a hynny yn esgor ar fynych seiadu a chydweithio. Sefydlwyd Bob yng ngofalaeth Llidiardau, Tal-y-bont a Chwmtirmynach (daeth cyfeillion y Parc dan ei ofal ymhen blwyddyn) ar 5 Medi, minnau yn Hen Gapel Llanuwchllyn a'r canghennau trannoeth, a Byron yn Nhrawsfynydd ac Abergeirw y diwrnod wedyn.

Byron oedd yr unig un i'w ordeinio yn Sasiwn y De a gynhaliwyd yn y Garn yng Ngorffennaf 1967, ond yr oedd Gareth Parry (ymsefydlodd yntau ym Mhenllyn, yn Llandderfel a Chefnddwysarn) yn gwmni i Bob yn Sasiwn y Gogledd yn Seilo, Caernarfon (yr hen addoldy), ac yr oedd Gwenda a minnau yno mewn oedfa a barhaodd am deirawr! Traethwyd ar 'Natur Eglwys' gan y Parch W J Thomas, Caernarfon, a'r Parch J T Roberts, Cerrigydrudion, a draddododd y 'Cyngor' (maith).

Bedwar diwrnod wedi'r oedfa hirfaith roedd Bob a minnau yn gwasanaethu yn ein priodas gyntaf yng Nghapel Cwmtirmynach ar 25 Tachwedd 1967, pan unwyd Rhiain Davies (merch i gyfnither Alwen Morgan) o'r Cwm a John Manzini o Lanuwchllyn, a chawsom ddiwrnod bendithiol yng nghwmni'r ddau deulu.

Buom gyda'n gilydd wedyn mewn angladdau ac oedfaon gwahanol, a mynd ar dro i Wrecsam i'r ddwy ysbyty i weld y cleifion ac i Swyddfa'r Dreth Incwm! Pan aed â mwy o arian nag a ddylid o gyflog Bob, aeth â Huw Jones, gweinidog Capel Tegid (a fu, fel Gwilym Williams, capel yr Annibynwyr, yn gefn mawr inni) gydag e, ac fe ddangosodd Yncl Huw Bach (fel y gelwid e gan ein merched ni) i bobol y dreth fod Mistar ar Mistar Mostyn!

Er i Bob adael y mynyddoedd am lan môr y Bermo ym 1973, byddem yn parhau i gwmnïa, yn enwedig pan ddeuai i Fodurdy Llanuwchllyn a dod i Garth Gwyn tra byddid yn trin y car neu'r moto beic.

Ac yna, wedi i Bob ddod i'r Garn a'r eglwysi eraill, adnewyddwyd y gyfeillach ac yntau'n galw i weld Mam a Nhad. Wedi ymddeol a dychwelyd i Dregerddan, cawsom fod yng nghwmni'n gilydd yn amlach. Roedd yn awyddus fod Gwenda a minnau'n ymsefydlu yma, ond mae'r gwalch yn mynd â'n gadael cyn bo hir. Bydd raid cyrchu am Wrecsam i barhau'r seiadu.

Mae Bob a minnau wedi hiraethu'n aml am Byron a fu farw'n 49 oed yn Rhagfyr 1989, ond y mae cofio arabedd a doniolwch yr hen gyfaill, heb sôn am ei gyfraniad gloyw fel gweinidog a llenor, wedi bod o gymorth i ninnau ddal ati am y deugain mlynedd hyn ymron.

Rwy'n diolch am y cyfle i gyfarch Bob ar derfyn ei weinidogaeth oludog ac i ddymuno i Rhian ac yntau flynyddoedd o ddedwyddwch wedi'r llafurio hir.

W J Edwards

Dau atgof

Rydw i'n cofio'r tro cyntaf i Mr Jones ddod i'r Garn, yn ôl yn 1994. Daeth â drych gydag ef a'i ddangos i ni'r plant, a rhoi anogaeth i ni edrych yn ddwfn i mewn i ni'n hunain. Dyna sut y byddaf yn hoffi cofio gwasanaeth Mr Jones i'r Capel – fel arweinydd penderfynol ond yn ein harwain i syllu i mewn i'n hunain ac i chwilio am yr ysbrydol oddi mewn.

Pan gawsom wersi cyn cael ein derbyn i'r Capel, ymddiheurodd Mr Jones am gyfeirio atom fel "'mach i" – rhag ofn ein bod yn meddwl ei fod yn edrych i lawr arnom ni. Roedden ni i gyd yn gytûn nad oedd angen iddo boeni am hynny o gwbl, ac mewn gwirionedd, rydw i'n falch iawn o gael fy ngalw yn "'mach i" gan Mr Jones oherwydd fy mod yn falch o'r agosatrwydd arbennig sydd ganddo tuag ataf i a gweddill ei braidd.

Diolch am bopeth, ac ymddeoliad hapus i chi!

Seiriol Hughes